

ІМІДЖ ЯК ОДНА З ВАЖЛИВИХ СКЛАДОВИХ ЛІДЕРА

«Лідер – це перш за все особистість, котра володіє такими здібностями, які потрібні певній групі людей, що перебувають у певний момент часу в певному просторі. Але групі потрібні не тільки професійні здібності лідера, їм також потрібні і суто людські якості, які можуть викликати у цих людей довіру і бажання йти з даними лідером навіть у «розвідку» [1]. Отже, для того, щоб стати лідером у ХХІ столітті, мало бути інтелектуалом або людиною, яка просто вміє «красиво говорити» та надихати інших людей. Уявіть, що ви дивитесь на книгу. Що ви бачите у першу чергу? Звісно ж, обкладинку, та аж ніяк не повний зміст усієї книги. Але саме завдяки обкладинці покупців зацікавлює та чи інша книга, і тому вони її вибирають. Те ж саме можна сказати про імідж лідера, без якого йому просто не пощастить повести за собою маси. Саме лідерський імідж приваблює до нього перші погляди цих мас.

Метою даної статті є визначення та детальний розгляд всіх аспектів іміджу як необхідної складової сучасного лідера.

Як підкреслює у своїй статті професор О.Пономарьов, «Індивідуальність природи лідерства полягає в тому, що лідером виступає унікальний індивід, який постає яскравою особистістю з притаманною їй властивістю сильного впливу на людей. Суспільний же характер його природи, пов'язаний з тим, що лідерство проявляється тільки в певному людському середовищі саме як реалізація впливу й неформальна влада над людьми» [2]. Під поняттям «імідж лідера» мається на увазі набагато більше, ніж у звичному, сформованому розумінні цього слова. Якщо в звичайній мові при слові «імідж» мова йде лише про сукупність зовнішніх факторів – одяг та зовнішність людини, то, маючи на увазі імідж лідера, до них додаються також внутрішні якості, звички, поведінка та манера спілкування такого лідера з людьми тощо. Які ж аспекти приводять до формування лідерського іміджу, які зовнішні та внутрішні фактори мають найбільший вплив на становлення лідерських якостей у людини? Імідж лідера, у першу чергу, визначається його внутрішніми якостями. До їх числа можна віднести, насамперед, такі якості, як «вірність, чесність, доброта, щирість, надійність, уважність, ввічливість, незалежність, самостійність, справедливість, веселість, оптимістичність, самовладання, гордість, порядність, комунікативність, розсудливість, відповідальність, лагідність, серйозність, цілеспрямованість, чуткість, безстрашність, душевність, авторитетність, добродушність, гуманність, догадливість, мудрість, дружелюбність, інтелігентність, допитливість, ум, терплячість, холоднокрівність, організованість» [3]. Лише при об'єднанні усіх цих якостей в одне ціле здатен виникнути той образ, про

який говорив ще В.І.Даль: «Вигляд, в якому проглядається особиста гідність людини».

Безумовно, саме внутрішні дані людини, згадані вище, визначають її поведінку та наділяють її такою рисою, як гідність. А для лідерського іміджа це справедливіше вдвічі більше, адже лідерство потребує специфічних якостей, які знайдуться далеко не у кожного. Саме на підставі внутрішніх якостей лідера формуються його звички, смаки, захоплення і переваги – і це є другим за значимістю фактором, що впливає на імідж лідера. Але, в основному, цей вплив найбільше поширюється лише на зовнішній антураж - одяг, зачіску, машину, особистий кабінет и т.п.

Стандартний приклад лідерського іміджу, а саме – зовнішня його сторона, це людина у діловому костюмі, достатньо доросла та досвідчена, що досягла успіху, займає високу посаду, керує іншими людьми. Це підкреслюється ходом історії, адже у всі часи лідери мали охайний вигляд, який виражався, у першу чергу, красивим одягом, що відповідав діяльності людини.

Але з позицій сьогодення це вже, скоріше, шаблон, що склався на підставі накопиченої інформації. Світ сьогодні змінюється дуже швидко, і разом з ним еволюціонує імідж лідера. Яскравий приклад – Є. Чичваркин (колишній співвласник Євромережі): хоча він є незаперечним лідером, але в костюмі його практично не побачиш. Незважаючи на те, що він – мільонер, цей чоловік любить носити рвані джинси і пістряві майки з кумедними написами. При цьому він не втрачає своїх лідерських якостей, просто подає їх особливо, по-своєму. Ще одним важливим фактором є найближче коло лідера - сім'я, друзі, оточуючі. Адже лідери теж люди, і у більшості є батьки, брати, сестри, дружини і діти, а також вчителі, які грають не останню роль в лідерському іміджі, а часто певною мірою самі допомагають у його формуванні. Не менш суттєвим фактором можна вважати сферу діяльності лідера, або його професійний імідж. Насамперед, існує суттєва різниця між іміджем лідера формальної та неформальної організації, хоча кордон між ними стає все більш прозорим. Все частіше виявляється, що риси неформального лідера стають притаманними лідерам формальним, і навпаки. Але є риси, що у будь-якому випадку лишаються незмінними. Так, якщо йдеться про бізнес - тут важливе вміння передбачити будь-яку ситуацію і швидко прийняти оптимальне рішення. Якщо ж мова йде про державних чиновників, то на першому місці стоїть чітке виконання поставлених завдань, а от така риса, як креативність, тут ні до чого. Потрібно враховувати і ще один фактор, що визначає імідж лідера, а саме - його життєвий досвід: рівень освіти, приналежність до певної культури, значущі факти біографії, моделі поведінки, спосіб життя, норми і цінності, які сповідує лідер, зв'язок з різними соціальними групами.

Окремо варто відзначити вплив харизми на імідж лідера.

Харизма— це здатність притягувати до себе людей, буквально магнетизувати будь-кого з них. Всі справжні лідери володіють своєю неповторною харизмою, яка часто є природженою, хоча її, так само як і інші риси характеру, можна в собі розвинути.

За теорією провідних сучасних українських дослідників феномену лідерства, дуже важливими є «характерні ознаки лідера, як харизматичної особистості: вміє впевнено та гідно поводитися (володіє ситуацією, виглядає зібраним та впевнено реагує на неочікувані ситуації, випромінює успіх, енергію та бажання діяти, своїм прикладом надихає інших); має відмінні риторичні здібності (вміє добре висловлювати свою думку, надзвичайно переконливий, здібний до міжособистісного спілкування тощо); високо оцінює свої особисті здібності; незалежність характеру (впевненість у своїй думці, своїх поглядах, не покладається на суспільну думку та традиції як на істину в останній інстанції); приваблива зовнішність для відповідної соціальної групи» [4].

Так, щоб перетворитися на людину, яка притягує до себе інших, потрібно:

- полюбити життя у всіх його проявах;
- «ставити кожній людині п'ятірку», тобто приймати її такою, якою вона є від природи, з усіма її перевагами та недоліками;
- навчитись дарувати людям надію на краще, на те, що вони здатні змінити своє життя, особливо з вашою допомогою;
- вміти ділитися собою і своїми достоїнствами, дарувати іншим частинку свого світла.

Віддаючи данину візуальним ефектам, слід пам'ятати, що імідж лідера воістину привабливий тільки тоді, коли заснований на внутрішній красі людини, на її щирій, а не підробленій, гідності. Але при цьому не слід забувати і про те, що, оскільки зовнішні прояви іміджу лідера – це суть відображення його внутрішнього світу, то не меншу роль відіграють також його одяг, зачіска та інше, а не лише думки і вчинки. Тому тут доречно знову пригадати про «секрет книжкової обкладинки», з якого розпочиналася ця стаття. Кожен такий зовнішній прояв, кожен складову можна поділити на декілька основних груп характеристик:

- фізичні (стать, вік, тип конституції тіла, здоров'я, національні або расові особливості);
- психологічні (особливості характеру, темперамент, психічні стани протікання психічних процесів і таке інше);
- соціальні - моделі ролевої поведінки, статус лідера (всі ці характеристики іміджа лідера достатньо рухливі, оскільки в значній мірі залежать від актуальних соціальних норм і соціальної ситуації);

• характеристики лідерського іміджу як символу ідеології, образу передбачуваного майбутнього (ці особливості стійкі, тому що багато у чому пов'язані з культурним, альтруїстичним, агресивним архетипом чи архетипом «батька – лідера» тощо).

Усі ці характеристики у своїй сукупності формують цілісний образ, що можна асоціювати з певною особистістю. Кожна з груп характеристик, які перераховані вище, вносять різний внесок у формування особистісної влади лідера, і у тій або іншій мірі піддаються конструюванню.

Таким чином, можна зробити висновок, що імідж, як необхідну складову сучасного лідера, можна охарактеризувати стародавнім висловом: «Зустрічають по одягу - проводжають по розуму». Саме тому потрібно приділити особливу увагу створенню іміджу, потрібного для досягнення тієї чи іншої мети. При цьому не можна ігнорувати навіть найменших нюансів, які можуть вплинути на загальний вигляд лідера, адже саме з дрібниць формується цілісна картина.

Література. 1. Лідери ХХІ століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій: Матеріали науково-практичної конференції 27-28 вересня 2018 року / За заг. ред. Романовського О.Г., – Х.: НТУ «ХПІ», 2018. 2. Пономарьов О. Соціально-психологічна природа феномену лідерства / О. Пономарьов // Лідер. Еліта. Суспільство = Leader. Elite. Society. – 2017. – № 1. – С. 38-47. 3. Крутий О. М. Особистісні характеристики політичного лідера як чинник довіри до влади. – 2015. 4. Лідерські якості в професійній діяльності: навч. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – 143 с.

*Romalda Kasiliauskienė
Lithuania*

THE IMPACT OF EDUCATIONAL ENVIRONMENT ON TOLERANCE DEVELOPMENT AT MARIJAMPOLE COLLEGE

Introduction. Personality development, as well as tolerance development, is determined by innate, inherited personality traits and external circumstances. Jovaša considers the family, educational institution, workplace, media, organizations, the state and the person himself as the most important factors of upbringing (Jovaiša, 1995). According to the author, the development of a tolerant personality is a long and complicated process. The impact of the educational institution on the development of the tolerance of learners is determined not only by the content of education conveyed in the lessons, but also by the favorable internal climate, the relations of the learners with the teachers and peers. The success of tolerance, as well as overall education, depends largely on the teacher's